

ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ

**ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΞΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ, ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΞΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ**

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΟΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ**

**ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ**

**ΕΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ
1929**

ΕΤΔ της Κ.Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Ο ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΤΟΥ ΠΕΤΑ

ΥΠΟ

ΑΝΑΣΤ. Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΥ

Καθηγητοῦ τοῦ Πολυτεχνείου—*Ακαδημαϊκοῦ.

Ἐν τῷ παλαιῷ ναῷ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου τοῦ ἱστορικοῦ χωρίου Πέτα φυλάσσεται ὁ ἐνταῦθα δημοσιευόμενος ἐπιτάφιος (εἰκ. 1), καλῆς τέχνης ἔργον τοῦ 17ου αἰῶνος, ἰδιαιτέρας δὲ προσοχῆς ἄξιος διὰ τὸν ἐπ' αὐτοῦ εἰκονιζόμενον συνδυασμὸν τῶν δύο θεμάτων : τῆς ἀποκαθηλώσεως καὶ τοῦ θρήνου.

Ὁ ἐπιτάφιος εἶναι κεντημένος διὰ ποικιλοχρῶμων μεταξίνων νημάτων ἐπὶ μεταξωτοῦ ὑφάσματος φοδραρισμένου, ἔχει δὲ διαστάσεις 1.18×1.61 μ. Πλαισιοῦται ὑπὸ πλατείας παρυφῆς ἐφ' ἧς κεντητὴ ἐπιγραφὴ ἀναγράφει ρητὰ σχετικὰ πρὸς τὸ σταυρικὸν πάθος, ἀκολουθούσης ἐν τέλει τῆς χρονολογίας κατασκευῆς αὐτοῦ (1647). Ἴδου πῶς ἔχει ἀκριβῶς μεταγραφομένη ἢ ἐπιγραφὴ τῆς παρυφῆς.

«Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία καὶ σιήτω μετὰ φόβου καὶ τρόμου καὶ μηδὲν γήινον ἐνεαπηλογοιζέστω (=ἐναπολογοιζέσθω) ὁ γὰρ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων προέρχεται σφαγιασιῆναι καὶ δοθῆναι εἰς βρώσιν τοῖς πιστοῖς. Προηγῆσονται δὲ τούτου οἱ χοροὶ τῶν ἀγγέλων μετὰ πάσης ἀρχῆς : τὰ πολυόματα Χερουβὶμ καὶ τὰ ἑξαπτέρυγα Σεραφὶμ τὰς ὄψεις καλύγνωτα καὶ βοῶντα τὸν ὕμνον ἀλληλούϊα· ἐν ἔτοι ΑΧΛΖ'».

Ἐσωτερικῶς τῆς ἐπιγραφῆς εἰκονίζονται κατὰ τὰς τέσσαρας γωνίας, κατὰ παλαιὰν βυζαντινὴν παράδοσιν¹, τὰ τέσσαρα σύμβολα τῶν Εὐαγγελιστῶν : ὁ ἀετὸς τοῦ Ἰωάννου, ὁ λέων τοῦ Μάρκου, ὁ μόσχος τοῦ Λουκᾶ καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ Ματθαίου.

Ὡς ἐν ἀρχῇ ἐλέχθη, ὁ ἡμέτερος ἐπιτάφιος δὲν εἰκονίζει ὡς οἱ λοιποὶ γνωστοὶ ἀπλῶς τὸ θέμα τοῦ θρήνου, ἀλλ' ὀπισθεν αὐτοῦ ἦτοι ὑπεράνω καὶ τὸ τῆς ἀποκαθηλώσεως. Ἐχομεν δηλαδή ἐνταῦθα εἰκονισμένας ταυτοχρόνως δύο συνεχεῖς σκηνὰς τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι

¹) Ἐν τῇ αὐτῇ θέσει εὑρηνται τὰ σύμβολα τῶν Εὐαγγελιστῶν καὶ ἐν τῷ ἀριστουργηματικῷ ἐκ Θεσσαλονίκης ἐπιταφίῳ τοῦ βυζαντινοῦ μουσείου Ἀθηνῶν (14ου αἰ.). *Millet—Letourneau Bull. de corresp. Hellénique* 1905, π. XIV.

καὶ κατὰ τὴν βυζαντινὴν περίοδον, ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ 14^{ου} αἰῶνος, εἰκονίζεται εἰς παραστάσεις τοῦ θρήνου καὶ ὁ σταυρὸς τῆς σταυρώσεως ἀνθθεν τοῦ νεκροῦ Χριστοῦ, προβαλλόμενος μέλας εἰς τὸν ὀρίζοντα τῆς δύσεως¹, ἀνευ ὁμῶς τῆς παραστάσεως τῆς ἀποκαθηλώσεως εἰκονιζομένης εἰς ἐντελῶς ἀνεξάρτητον πίνακα. Ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο σκηνῶν εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν πίνακα παρουσιάζεται, καθόσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, μόνον εἰς τὸν ἐνταῦθα ἐξεταζόμενον ἐπιτάφιον καὶ εἰς τὸν ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν τῆς Ἀδριανουπόλεως προερχόμενον ἐπιτάφιον τοῦ ἔτους 1608, ὃν κατέχει σήμερον τὸ ἐν Ἀθήναις Μουσεῖον Κοσμητικῶν Τεχνῶν².

Ἄς ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν εἰκονογραφικῶν θεμάτων ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ χρονολογικῶς προτέρου, ἦτοι τοῦ τῆς ἀποκαθηλώσεως. Ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν ὅτι τὰ πρόσωπα τοῦ θέματος τούτου ἐπειδὴ εἰκονίζονται εἰς τὸ δεύτερον ἐπίπεδον (βάθος), αἶτις ἀναφερόμενα εἰς προγενεστέραν τοῦ θρήνου πράξιν, εἶναι ἐκτελεσμένα μὲ κλίμακα μικροτέραν τῶν τοῦ κάτω θέματος (θρήνου). Καταλαμβάνουσι τούτου ἕνεκα τὰ δύο θέματα ἴσον χῶρον, ἐνῶ ἂν ἦσαν ὑπὸ τὴν αὐτὴν κλίμακα σχεδιασμένα ἢ ἀποκαθήλωσις, ὡς θέμα «κατακόρυφον», θὰ κατελάμβανε τὸν διπλάσιον χῶρον τοῦ «ὀριζοντίου» θέματος τοῦ θρήνου.

Τὸν ἄξονα τοῦ ἄνω θέματος σημειώνει ὁ μέγας σταυρὸς τοῦ Γολγοθᾶ, παρὰ τὸν πόδα τοῦ ὁποῦ εἰκονίζεται ἐνταφιασμένον τὸ κρανίον τοῦ Ἀδάμ. Ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, στηρίζονται δύο ὑψηλαὶ κλίμακες σχηματίζουσαι μετ' αὐτοῦ μεγάλην πυραμίδα. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς πρὸς τὰ ἀριστερᾷ κλίμακος ἴσταται, φέρων μακρὸν ἱμάτιον, ὁ εὐσχημῶν Ἰωσήφ, ὅστις κρατεῖ τοὺς πόδας τοῦ νεκροῦ Ἰησοῦ, οὗτινος τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ὑποστηρίζει ὁ ἐπὶ τῆς δεξιᾷ κλίμακος ἀναβιβασμένος καὶ βραχὺ ἱμάτιον περιβεβλημένος Ἰωάννης, καθ' ὃν χρόνον ὁ Νικόδημος ἀνεροχημένος ἐπὶ τῆς ὀριζοντίας κεραίας τοῦ σταυροῦ ἀποκαθηλώνει δι' ἡλάγρας τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν τοῦ Κυρίου. Οὕτω τελουμένης τῆς πράξεως τὸ μὲν ἡμίγυμνον σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἔχει λάβει διαγώνιον διεύθυνσιν, ἐνῶ ἡ ἀριστερὰ Του χεὶρ κρέμαται κατακορύφως. Σημειωτέον ὅτι, ὡς ἔχει παρασταθῆ ἐνταῦθα ἢ ἀποκαθήλωσις, δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Διότι ἀφοῦ ὁ Ἰησοῦς εἶχε σταυρωθῆ βλέπων πρὸς τὰ ἕξω,

¹) Π. χ. εἰς τοὺς Ἄγ. Θεοδώρους τοῦ Μυστρᾶ *Millet* : *Monuments byzantins de Mistra* πιν. 88, 2.

²) Παραστάσεις ἀποκαθηλώσεως καὶ ἐπιταφίου θρήνου ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τεμαχίου ὑφάσματος, εἰργασμένα ὁμῶς ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην εὑρηνται, ἐν ἐπιταφίῳ τῆς Ρουμανίας, οὗτινος ἀμυδρὰν εἰκόνα βλέπε παρὰ *Draghiceanu* : *Buletinul Comisiunii monumentelor istorice XIX*, 1926 σελ. 65 εἰκ. 4.

ἦτοι πρὸς τὸν θεατὴν, ὥφειλεν ἡ δεξιὰ Του χεὶρ νὰ εἰκονισθῇ προσηλωμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τῷ θεατῇ κεραίας τοῦ σταυροῦ καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς, ὡς εἰκονίσθη ἐνταῦθα.

Τὴν ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ συμπλέγματος τελουμένην πρᾶξιν παρακολουθοῦσι προσιπτάμενα ἑκατέρωθεν τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιγραφῆς ἀναφερόμενα εἰσάγματα τῶν ἀγγέλων μετὰ πάσης ἀρχῆς : τὰ πολυόματα Χερουβὶμ καὶ τὰ ἑξαπτέρυγα Σεραφίμ. Ἰδιαιτέρως δὲ μεταξὺ τούτων διακρίνονται δύο μεγάλοι ἄγγελοι, ἀνὰ εἰς ἑκατέρωθεν, περιβεβλημενοὶ στολὴν διακόνου καὶ κρατοῦντες ὁ μὲν λαμπάδα, ὁ δὲ ριπίδια. Παρὰ δὲ τὸν πόδα τῆς δεξιᾶς κλίμακος παρίσταται καθημένη ἐν θλίψει μετὰ μιᾶς μυροφόρου ἡ Θεοτόκος. Τέλος ὑψηλᾶ, παρὰ τὰ σύμβολα τῶν Εὐαγγελιστῶν Ἰωάννου καὶ Ματθαίου, εἰκονίζονται ἀριστερᾶ μὲν ἡ Σελήνη, δεξιᾶ δ' ὁ Ἥλιος συμβολίζοντα τὸ εἰς τὰ τρία πρῶτα εὐαγγέλια¹ μνημονευόμενον σκότος, ὃπερ ἐπεγένετο ἀπὸ ὄρας ἐνάτης μέχρι δωδεκάτης κατὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Κυρίου². Τὰ σύμβολα ταῦτα ἀπαντῶσι κυρίως εἰς παραστάσεις τῆς σταυρώσεως ἤδη εἰς παλαιὰ συριακὰ ἔργα³.

Τὴν συμπλήρωσιν τῆς εἰκόνης τελοῦσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπεξηγηματικαὶ τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων ἐπιγραφαὶ προσγεγραμμέναι, ἀφ' ἑτέρου δὲ ροδακοειδῆ κοσμήματα δι' ὧν πληροῦνται τὰ μικρὰ κενὰ τοῦ πεδίου.

Τὸ εἰκονιζόμενον ἐνταῦθα θέμα στηρίζεται μὲν κατὰ βάσιν εἰς τὴν βυζαντινὴν παράδοσιν, ἀποκλίνει ὅμως κατὰ τι εἰς τὰς λεπτομερείας. Οὕτω π. χ. ἡ προσθήκη δύο ὑψηλῶν κλιμάκων ἀντὶ μιᾶς χαμηλῆς ἢ καὶ ἀπλοῦ σκαμνίου, ἣν συνηθίζουσιν οἱ βυζαντινοί, ἢ ἐνεργὸς συμμετοχὴ τοῦ Ἰωάννου εἰς τὴν καταβίβασιν τοῦ νεκροῦ ἀντὶ τῆς συνήθους ἕπ' αὐτοῦ ἐν θλίψει παρακολουθήσεως τῆς πράξεως, ἢ παράστασις τῆς Παναγίας καθημένης παρὰ τὸν πόδα τῆς μιᾶς κλίμακος, ταῦτα πάντα εἶναι προσθήκαι μεταγενέστεραι, ὡς βλέπομεν καὶ ἐπὶ μεταβυζαντινῶν εἰκόνων, ἰδίᾳ τῶν ζωγράφων ἐκείνων οἵτινες ἀναμιγνύουσι τὰ βυζαντινὰ θέματα μετὰ στοιχείων εἰλημμένων ἐκ τῆς τέχνης τῆς Ἀναγεννήσεως. (Πβλ. τὴν ἐν τῷ βυζαντινῷ Μουσεῖῳ Ἀθηνῶν ἀποκαθήλωσιν).

Ὁ κάτωθεν τῆς ἀποκαθηλώσεως εἰκονιζόμενος θρῆνος παρουσιάζει τὸν νεκρὸν Ἰησοῦν κείμενον ἐκτάδην ἐπὶ στρωμνῆς μὲ ἑλαφρὰν προοπτικὴν κλίσιν πρὸς τὸν θεατὴν. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς στρωμνῆς ἔφ' ἧς εἶναι ἠπλω-

¹) Ματθ. 27, 45. Μάρκ. 15, 33. Λουκ. 23, 44.

²) Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἡλίου ὁμοῦ καὶ τῆς Σελήνης εἶναι συχνὴ εἰς παραστάσεις ἀρχαίας τοῦ θανάτου ἀγαπητῶν εἰς τοὺς θεοὺς ἠρώτων. Ὅρα περὶ τούτου *Usener* *Rheinisches Museum Neue Folge* τόμ. 55 σελ. 286 ἔ.

³) *Millet* *Recherches sur l'iconographie de l'évangile*. Paris 1916, σελ. 469.

μένος ὁ Ἰησοῦς κάθεται καὶ ἡ Θεοτόκος στηρίζουσα ἐπὶ τοῦ κόλπου της τὴν κεφαλὴν τοῦ Χριστοῦ πρὸς ἣν μετὰ συγκρατημένης θλίψεως κλίνει τὴν κεφαλὴν της μέχρι ἐπαφῆς τῆς παρειᾶς αὐτῆς πρὸς τὴν τοῦ Ἰησοῦ. Ὁπισθεν τῆς Παναγίας ἴσταται, ζωηρῶς χειρονομοῦσα καὶ λυσίκομος, ἡ Μαγδαληνή, συνοδευομένη ἀπὸ δύο ἄλλας μυροφόρους ἐν στάσει ζωηρᾶς θλίψεως. Τὸ ὄπισθεν τῶν δύο τούτων γυναικῶν ἀγγεῖον εἶναι τὸ περιέχον τὰ μῦρα δι' ὧν θὰ ἠλείφετο τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου.

Εὐθὺς παρὰ τὴν στρωμνὴν καὶ κατὰ μῆκος αὐτῆς τεταγμένοι παρίστανται κατὰ σειρὰν: ὁ Ἰωάννης, ὁ Νικόδημος καὶ ὁ Ἰωσήφ, ὄπισθεν δὲ αὐτῶν πλῆθος γυναικῶν, αἱ κεφαλαὶ τῶν ὁποίων προσκλίνουν εὐλαβῶς καὶ ἐν θλίψει πρὸς τὸ ἐξιλαστήριον θῦμα.

Ὡς καὶ διὰ τὴν ἀποκαθήλωσιν οὕτω καὶ διὰ τὸν θρῆνον ἔχει τις νὰ παρατηρήσῃ ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἀπὸ τῶν παλαιότερων βυζαντινῶν προτύπων ἐξάρτησιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν προσθήκην στοιχείων, ἅτινα συνηθίζονται εἰς ἔργα τῶν μεγάλων τεχνιτῶν τῆς Δύσεως, ὡς π. χ. τὴν προσθήκην τοῦ πλήθους τῶν γυναικῶν ὄπισθεν τῶν μαθητῶν καὶ τοῦ ἀποστόλου. Οὐ μόνον δὲ εἰκονογραφικαὶ διαφοραὶ ἀλλὰ καὶ διαφοραὶ ἀποδόσεως διαστέλλουσι τὸ ἔργον ἀπὸ τῶν βυζαντινῶν. Τὰ πρόσωπα δηλονότι δὲν ἔχουσι ἐνταῦθα τὴν αὐστηρότητα ἐκείνην τῆς ἐκφράσεως καὶ τὴν συγκρατημένην στάσιν τῶν παλαιότερων βυζαντινῶν ἔργων· ἔχουσι ἀποβῆ ἀπαλότερα, γλυκύτερα, εὐκαμπτότερα, πραγματικώτερα, τοῦθ' ὅπερ ἀσφαλῶς ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς Δύσεως. Ἰδιαιτέρως δὲ τοῦτο γίνεται ἐκδηλὸν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰωάννου ἐν τῷ θρῆνῳ, ἥτις θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἀρμόζει μᾶλλον εἰς Χερουβεὶμ ἢ εἰς τὸν ἀγαπητὸν μαθητὴν τοῦ Ἰησοῦ.

Γεννᾶται ἤδη τὸ ἐρώτημα: ὁ περιγραφεὶς ἐπιτάφιος εἶναι ἔργον Ἠπειρώτου τεχνίτου ἢ μήπως κατεσκευάσθη ἀλλαχοῦ καὶ μετηνέχθη εἰς Πέτα; Τὴν ἀπάντησιν παρέχει σημεῖωμα γεγραμμένον ἐπὶ εὐαγγελίου τυπωθέντος ἐν Ἐνετίᾳ τῷ 1765, ἀνήκοντος δ' εἰς τὸν αὐτὸν ὡς ἄνω ναὸν τοῦ Ἁγ. Γεωργίου Πέτα. Ἴδου πῶς ἔχει τὸ σημεῖωμα τοῦτο:

«1771. Ἰουλίου 10. Τὸ παρὸν εβαγγέλιον ἀγοράσθι παρ ἐμοῦ γιοργίου μώστρα ἀπὸ τοὺς ἄρβανίτες τὸν κερὸν ὅπου ἐγίρισαν ἀπὸ τὸν μωρέαν ὅπου ἔφερον ἱερὰ σκέβι καὶ σκλάβους· ἐπίρα καὶ ἐγὼ μέρος ἀπὸ αὐτά: Εβαγγέλιον, ἐπιτάφιον, σταυροὺς καὶ ἄλλα ἱερὰ σκέβι τὰ ὅπια τὰ ἀφιέρουσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεοργίου εἰς χορὸν στοῦ Πέτα ἰς μνημοσινὸν μου καὶ τον γονέον μου καὶ ἔσαῆ ἐνθύμιον καὶ ὑπόσχεσιν. Ἴ εβρεθέντες ἱερὸς νὰ μνημονέβουν τὰ ὠνόματα ὅπου τοὺς ἔδοσα».

Καὶ ἡ μὲν ἐπιδρομὴ τῶν (Τουρκ)ἄλβανῶν εἰς Πελοπόννησον, ἥς μνημονεύει τὸ ἄνω ἐνθύμημα, συνέβη, ὡς γνωστόν, τὸ 1765, ὅτε οὗτοι οὐ

μόνον πλείστας ὕσας πόλεις ἐλεηλάτησαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατοίκους αὐτῶν ἐφόνευσαν ἢ ἤχμαλώτισαν, συναποκομίσαντες κατὰ τὴν εἰς Ἀλβανίαν ἐπιστροφήν των καὶ πλούσια λάφυρα ἰδίᾳ ἐκ τῶν μονῶν. Ὁ δ' ἐπίσης ἐνταῦθα μνημονευόμενος ἐπιτάφιος εἶναι πιθανώτατα ὁ ἀνωτέρω περιγραφείς, ἀφ' οὗ οὐδείς ἄλλος ὑπάρχει σήμερον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου, εἰς ὃν, κατὰ τὸ ἐνθύμημα, ἀφιερῶθη ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Μόστρα ἐν ἔτει 1770¹⁾. Εἶναι λοιπὸν ὁ ἐξετασθεὶς ἐπιτάφιος ἔργον Πελοποννησιακῆς τέχνης, προέρχεται δ' ἐκ τινος τῶν αὐτόθι μονῶν τῶν λεηλατηθειῶν κατὰ τὴν Ἀλβανικὴν ἐπιδρομήν.

---

¹⁾ Ἐξ ἀγορᾶς παρ' Ἀλβανῶν προέρχεται ἀσφαλῶς καὶ ἄλλος μικρὸς (0,53×0,56 μ.) ἐπιτάφιος τῆς παρὰ τὴν Ἄρταν μονῆς Θεοτοκίου, τέχνης ὁμοίας πρὸς τὴν τοῦ περιγραφέντος. Τοῦτο συνάγομεν ἐκ τῆς κατὰ τὴν παρυφήν αὐτοῦ κεντημένης ἐπιγραφῆς ἣτις λέγει: «τὸ παρὸν ὑπάρχει τῆς μονῆς τῶν ἐμυελῶν» (=Αἱμυαλῶν). Ἡ καὶ ἄλλοθεν γνωστὴ μονὴ αὕτη, σήμερον διαλελυμένη, εὐρίσκεται ἐν Γορτυνίᾳ μεταξὺ τῆς μονῆς Προδρόμου καὶ τῆς Μεγαλοπόλεως. Ὁ ἐπιτάφιος φέρει τὴν χρονολογίαν ΑΧΜΓ' (=1643), εἰκονίζει δὲ τὸν Ἰησοῦν νεκρὸν ἐξηπλωμένον κάτωθεν κιβωρίου, ἑκατέρωθεν δὲ αὐτοῦ ἀγγέλους κρατοῦντας ριπίδια.